

DÜRZİLİK

İsimlendirilmesi: Anuştekin ed-Derezi ya da Muhammed b. İsmail ed-Derezi'ye nispetle aldırıldır. 70 Derezi yahut Dürzi kelimesi o dönemde terzi anlamında ki arapçaya intikalidir. Dürziler, Anuştekin ed-Dereziyi mürted pözdükleri için kabul etmezler. Muvahhidun: Muvahhidler olarak isimlendirilmeyi tercih ederler. Bazı oryantalistler, Haçlı Seferlerinde bölgeye gelen Comte de Drenx'den geldiğini söylerler.

Dürziliğin Ortaya Çıkışı:

Fâtımiler devletinin 6. Halifesi Hâkim Biemrillah dönemine dayandırır. 1 Muharrem 408'de Hâkim uluhiyyetini gizleyerek, zahiri bir imam olarak imamet merhalesi yani setr devri sona ermiş, Uluhiyyetin açık şekilde yani *tecerrüd merhalesi* veya *keşf devri* başlamıştır. Hâkim, Hasan b. Haydara el-Ferfâni'ye (Ahnam lakabı) pörevlendirmiş. Ancak Ferfâni ve adamları halk tarafından öldürülmüştür.

Dürziliğin Kutsal Metinleri:

- Resâilu'l-Hikme: 111. ve 112. ile Dürziliğe dışardan üye kabulü son bulmuş.
- Menşûru'l-Gaybe: son risalesi dışarıya kapalı, fırka olmuştur.

Dürziliğin Temel İnanç Esasları: Özelde İsmâîlî inançlara, genel de Eski Mısır düşüncesi, mefûsilik, Yeni Eflatunculuk, Yahudilik, Hristiyanlık, İslam inançlarına dayanır.

1. **Hâkim Biemrillah'ın Uluhiyyeti:** Dürzi tanrı tasavvurunda Hâkim Biemrillahın "Lâhuti/ilahi ve nâsuti/insani" 2 yönü vardır. Lâhût → Bogenin kavrayamacağı Allah'ın zatıdır. Nâsût → insan idrakine, sıfatlarına, istidatlarına uygun yansıyan ilahî nûr. Dürzi inancına göre, insan Tanrının Lâhuti yönünü kavrayamaz. Tanrı insana kendini ideal insan şeklinde tanıtır. Şöyle de denilebilir Tanrı, imamların şahsında tecelli eder.

2. Emiri (Hamza b. Ali) Tammak → İranın Horasan Kentinin Züzen şehrinde Zebî'üllevvel ayının 23 de Perşembe günü doğmuştur. Burtarıf önemlidir çünkü Hâkim Bi-emrillah'da buterinde doğmuştur. 405 / 1014 yılında Misir'de falmıştır. Hamza Ali Haybar el Ferqani ve Anus'tekinin ölümünden sonra Hâkim Bi-emrillahın pîri kabulü yapılmıştır. 441 / 1021 yılında Gaybet Dönemine girmiştir. Şirka ile illetlerinin Mukterâ Bahâuddin ile sürdürmüştür. el- Antaki Hamza Ali'nin öldüğünü söylemiştir. Churchill'e Suikeste öldürüldüğünü ve je gölde inşaya geçildiğini söylemiştir.

3. Hududu Bilmek →

Arap dilinde had kelimesinin çoğulu hüdudur. Düzeltire göre Peygamber derelerindeki kimselerdir. Düzeltire göre hüdudu bilmemek Tevhidi bilmemekle eşittir. Hudud asla eulenmez, gocuk edinmez, psrahtan münerezh, masum varlıklar olarak nitelenmiştir.

Düzeltiren Yaradılış tasavvurunda;

Resâilü'l-Hikmeye göre Tanrı, el Aklü'l-Küllîyi, Akl'in nurundan
on- Nefsî → Nefs'in nurundan
el- Kelimeyi → Kelimenin nurundan
es- Sâbık-ı → Sâbık'ın nurundan
et- Tâliyi → Tâlinin nurundan
ondan da yeryüzünde ve içindekileri, şük cismani tenar yaratmıştır.
Yani maddi alemen önce Hududur. Ruhani plik nitelendirilen
el Akl, en- Nefs, el- Kelime, es- Sâbık, et- Tâli yaratılmışdır.
et- Tâli'den sonra maddi alem yaratılmışdır.

(3)

Hududun 5 Geceliği

- es - Sâbık
- el - Aklü'l Külli er - Ruhani
- en - Nefsu'l Külli
- el - Kelime
- et - Tâli

El-Aklü'l Külli er-Ruhani: Hamza Ali Muhammed'dir. el-Aklü'l Külli er-Ruhani her devirde parklı şahıslarda tecelli eder Hâkim Biemrillah döneminde Hamza b. Ali'nin şahsında olmuştur 104 Hamza b. Ali el-Aklü'l-Külli'nin son tecellisidir. Ondan sonra tecelli söz konusu olamaz. O, Kâimüz-Zaman, illetül-ikel, İmamuz-Zaman, Kitabül Mesfur gibi isimlerle anılır.

en-Nefsu'l Külli → Ebu İbrahim İsmail b. Muhammed b. Hâmid et-Temimî'dir. İdrisu'z-Zaman, Hermesü'l-Herâmis, ef-Seyh-Mükebbâ diye isimlendirilir. Diğer hududlar üzerinde emir ve nehiy yetkisi vardır.

el-Kelime → Ebu Abdillâh Muhammed b. Vehb el-Kunesî'dir. Fahrü'l-Muvahhidin, Besirü'l-Müminin, ef-Seyhu'r-Râdî diye isimlendirilir.

es-Sâbık → Ebu'l Hayr Selâme b. Abdî'l Vehhab es-Sâmî'dir. el-Bâbü's-Sâlık, el-Bâbul-A'zam, el-Cenâhu'l-Eymen diye isimlendirilir. el-Kelimeye yardımcı olmak için yaratıldıdır.

et-Tâli → Ebu'l Hasan b. Ahmed et-Tâli es-Semûki'dir. el-Cenâhu'l-Eyser, Hisanü'l-Müminin, Senedü'l-Muvahhidin diye isimlendirilir. Hududun sonuncusudur. Cismanî dünyanın yaratılışı ona nispet edilir.

Yeşil renk → Akl'i

Kırmızı renk → en-Nefs

Sarı renk → el-Kelimeyi

Mavi renk → es-Sâbık

Beşir renk → et-Tâli'yi temsil eder

(4)

DÜRZİLİKDE (7) ESAS (Vesöge ve Hisöl):

Bu yedi esasa inanmak temel inanç esaslarının dördüncüsünü teşkil eder. **Resöilü'l-Hikme**: Bu yedi esasın İslam'ın Müslümanları mükellef kıldığı yedi sorumluluğun yerini tuttuğu ifade edilir.

YEDİ ESAS:

- 1. Doğru Sözlülük (Sıdku'l-Hisan)**: Dürzîlîndeğlarına doğru sözlü olmalı, yalan söylememelidir. Dürzî olmayanlara sorumluluk yoktur. Bu esas namaza karşılık gelmektedir.
- 2. Din Kardeşini Korumak (Hişzu'l-ihvân)**: Dürzîlerin birbirlerini himaye etmelerini, maddî-manevî desteği zorunlu kılar. Bu zekata karşılık gelmektedir.
- 3. Var Olmaya ve Butlâna İbadetten Vazgeçmek (Terku'ibâdeti'l-Adem ve'l-Butlân)**: Bu Hâkim Biemrillah'tan önce yapılan ibadetler yıklığa (adem) yapıldığı için batıldır ve terkedilmelidir. Bu oruca karşılık gelmektedir.
- 4. İblislerden ve Azaplılardan Uzaklaşmak (et-Teberriminc' - Ebalise ve't-Tuhyân)**: Dürzîler dışındakiler Tevhid'in hakkını kavrayamazlar ve iblisler, azaplılar sınıfındadır. Bunların (1) Seytandır (2) Natıklar, imâmalar, hüccetler, zâhiri ve bâtını, şeriat mensuplarıdır. Bunlarla konuşulmaz ve oturulmaz. Bu esas Haccra karşılık gelmektedir.
- 5. Hâkim Biemrillah'ı Her Zaman ve Her Derinde Tek İlah Olarak Tanımak (Teuhidu'l-Hâkim fi Külli Asr ve'l-Zaman)**: Bu esas Hâkim Biemrillah'in uluhiyyetini kabul etmektir. Dürzîliğin temel inancıdır. Bu esas Kelime-i Tevhide karşılık gelmektedir.
Bu esas din mensuplarının yanında tedbir ferepi zahiren terkedilmektedir.
- 6. Hâkim Biemrillah'in Hüküm ve Fiiline Rıza Göstermek (er-Ridâ an Külli mâ Yef'aluh)**: Bu esas Hâkim Biemrillah'in tüm ve fiil ve hükümlerinin bir hikmeti olarak bilip, teslim olup boyun eğmektir. Bu esas cihada denk gelmektedir.
- 7. Gizli ve Açık Hâkim Biemrillah'in Emir ve İradesine Teslim Olmak (et-Teslim li Emirhi fi's-Sırrı ve'l-Hadesân)**: Bu esas Hâkim Biemrillah'in tüm emirlerine her şartta itaat etmeyi zorluklara sabr etmeyi kapsar. Bu esas velâyete denk gelmektedir.

(5)

Dürziliğin Yayıldığı Bölgeler:

Günümüzde Suriye, Lübnan, Filistin, Ürdün'de azınlık olarak varlıklarını sürdürürler.

Dürziler, Avrupa ve Amerika'da da dini, kültürel, siyasi anlamda örgütlü bir inang topluluğu olarak varlıklarını sürdürürler.